

ProjeCenter

www.ProjeCenter.ir

 | [@projecenter](https://www.instagram.com/projecenter)

 | [@projecenter_ir](https://www.telegram.com/projecenter_ir)

...

فهرست مطالب

موضوع	صفحه
فصل اول	۱
“واژه شناسی سکولاریزم و سکولاریزاسیون”	۱
“ریشه لغوی”	۲
معادل های واژه سکولار ؛	۲
“معادل های فارسی”	۴
“تفاوت سکولاریزم و سکولاریزاسیون” :	۶
“تطور تاریخی اصطلاح سکولاریزم و سکولاریزاسیون” :	۷
فصل دوم	۱۷
“تطور تاریخی شکل گیری مفهوم سکولاریزاسیون”	۱۷
در اندیشه مسیحی - غربی	۱۷
“از مسیح (ع) تا مسیحیت”	۲۰
“از دنیوی شدن مسیحیت تا سکولاریزه شدن جامعه مسیحی .”	۲۵
“دنیوی شدن مسیحیت”	۲۵
الف (کتاب مقدس ؛	۳۳
ب) کلیسا؛	۳۵
“عرفی شدن جامعه مسیحی”	۴۱
“جوهر مستعد مسیحیت” ؛	۴۲
“سرگذشت تاریخی مسیحیت”	۴۴
قدرت دولت ، قدرت کلیسا ؛	۴۵
“برتری کلیسا بر حکومت” ؛	۴۸
“دوای برتری کلیسا بر حکومت”	۴۹
“طرح نظریه حکومت سکولار در زمینه انجیلی - مسیحی”	۵۱

تلاش برای گذر از اندیشهٔ نظام الهی - بشری ، به اندیشهٔ نظام بشری ” ۵۶

“ گسست الهیات و فرهنگ؛ ” ۶۱

دریچه ای به سوی رنسانس ۶۱

فصل اول

“واژه شناسی سکولاریزم و سکولاریزاسیون”

“ریشه لغوی”

واژه سکولار “Secular” برگرفته از اصطلاح لاتینی

معادل های واژه سکولار ؛

در زبانهای اروپایی ، بنا به تحقیقات تاریخی متفاوت سکولاریزم ، اصطلاحات مختلفی شکل گرفته است . معروفترین اصطلاحی که بویژه در کشورهای پروتستان رواج یافته ، واژه Secularism است که برگرفته از واژه لاتینی Saeculum (به معنای نسلی از انسانها) می باشد. اما در کشورهای کاتولیک عبارت Laicite^۱ به کار می رود . این واژه ریشه یونانی “ Laos ” به معنای مردم و Laikos به معنای عامه مردم در برابر طبقه کاهنان و روحانیان ، اشتقاق یافته است .^۱

دو اصطلاح “ سکولار ” و “ لائیک ”^۲ ، چه در زبان فارسی و چه در زبانهای اروپایی ، در بسیاری از موارد به صورت مترادف به کار برده می شوند . هر چند که اصطلاح سکولار اعم از لائیک می باشد و برای آن معنایی وسیع تر از لائیک در نظر می گیرند .

برخی ، در مقایسه با واژه لاتینی “ Saecularis ” ، اصطلاح آلمانی “ Weltlich ” به معنای “ دنیوی ” یا “ این جهانی ” را معادلی برای اصطلاح Secular ، و همینطور اصطلاح “ Veweltichen ” به معنای “ دنیوی کردن ” یا “ این جهانی کردن ” را

معادلی برای اصطلاح “ Secularization ” قرار دادند.^۲

۱- امروزه اصطلاح Laicite در زبان و فرهنگ کشور ترکیه به Laiklik تبدیل شده است .

۱- طبق تعریف “ دایره المعارف بریتانیکا ” ؛ لائیک (laic) یعنی تمایز دین از سیاست .

۲- نکاتی پیرامون سکولاریزم ، مراد فرهادپور ، ص ۱۴ .

در فرهنگ زبان و ادبیات عرب ، سکولاریزم به “ علمانیت ” ترجمه گشته است . البته باید خاطرنشان نمود که علی رغم قطعیتی که در زبان عربی در مورد علمانیت به عنوان معادل سکولاریزم - و نیز علمنه در برابر سکولاریزاسیون^۳ وجود دارد ، اما در این میان دوابهام جدی در کار است که هنوز راه حل قطعی و مورد اتفاقی نیافته است : ۱- برای نخستین بار چه کسی این اصطلاح را در فرهنگ و ادبیات عرب وارد ساخت ؟

۲- و نیز منشأ اشتقاق این واژه چیست ؟

پاسخ به دو ابهام فوق ، مورد بررسی این مبحث نمی باشد زیرا زبان شناسان و علمای عرب پاسخهای متعدد و گوناگونی در این باره ارائه نمودند و به یک راه حل قطعی و مسلم دست نیافتند . این مطلب که آیا علمانیت از علم برگرفته شده و به نوعی معنای Scientism در آن ، تصمین شده است ، یا اینکه از عالم برگرفته شده و با حذف الف به علمانیت تبدیل شده است ، میان زبان شناسان عرب به تواقی کلی دست نیافته است از اینرو در ادبیات عرب مبدأ و منشأ این واژه نیز مانند بسیاری از اصطلاحات دیگر همچنان نامعلوم می ماند^۱ .

بنا به عقیده برایان ویلسون^۲ ، بر اساس وجوه کارکردی اصطلاح سکولاریزم و سکولاریزاسیون تعابیر دیگری نیز می توان از آنان داشت ، وی می گوید : “ تعابیر دیگر و

۱- حمید رضا شریعتمداری ، سکولاریزم در جهان عرب ، ص ۲۱ .

۲- Brayan R . Wilson ، یکی از برجسته ترین چهره های تزسکولار سازی در جامعه شناسی ادیان .

3- Desacralization .

4- Laicization .

5- Dechristianization .

۶- برایان ار . ویلسون ، “ سکولاریزاسیون ” ، مرتضی اسعدی ، ص ۱۲۸ .

7- Privatization of Religion .

۸- همایون همتی ، “ ناکامی در تبیین معنا و مبنای سکولاریزم ” کتاب نقد ، صص ۷-۱۹۶ .